Бүтүн өлкәләрин пролетарлары, бирләшин!

КОММУНИСТ

Гәзет 1919-чу илдән чыхыр.

Азәрбајҹан КП Мәркәзи Комитәсинин, Азәрбајҹан ССР Али Советинин вә Назирләр Советинин органы

Орган ЦК Компартии Азербайджана, Верховного Совета и Совета Министров Азербайджанской ССР

№ 223 (19794) Ҹүмә ахшамы, 26 сентјабр 1985-ҹи ил. Гијмәти 3 гәпик.

ҺЕКАЈӘ

ПИАНО

Бу һадисәни мәнә узаг дағ кәндиндә данышдылар.

...Мүһарибә тәзәҹә гуртармышды. Бир нечә күн иди ки, һавалар хош кечирди. Нә ҹән, нә думан, нә дә јағыш варды. Бә'зән елә исти олурду ки, санки бура дағ кәнди дејилди.

Белә хош күнләрин бириндә кәндә шәһәрдән үч-дөрд гонаг кәлди. Онларын ичиндә ағыр тәбиәтли, гарадинмәз, фикирли, дүшүнҹәли, ејнәкли бир киши кәндин мәдәнијјәти илә даһа чох марагланырды. Клубда, китабханада, мәктәбдә, сәһијјә мәнтәгәсиндә олмушду. Һәмишә дә әлләрини белинә гојуб кәзирди. Бә'зән чәмәнликлә кедир, уча бир гајанын кәнарында дајаныр, узаглара, мүхтәлиф рәнкә чалан дағлара бахырды. Кәнд ушагларындан јаман хошу кәлирди. Бөјүкләрлә чох аз данышан бу адам балаҹа ушагларла дајаныб саатларла сөһбәт едир, онлара мүхтәлиф суаллар верирди.

Икинҹи күн фермадан гајытдыгдан сонра јенә ејнәкли киши достларындан ајрылыб кәнди кәзирди. Арх кәнарында ики ушаға раст кәлди. Онлардан биринин әјни төкүлмүшдү. Ушаға бахыб сорушду:

— Адын нәдир?

— Фәррух.

— Кимин вар?

— Бибим.

— Бәс ата-анан?!

— Јохдур...

Ејнәкли адам тутулду, ани сүкутдан сонра ағыр бир кәдәрлә сорушду:

— Нечә јашын вар?

— Он...

— Төксән, јохса бачын, гардашын да вар?!

— Вар. Гардашым. Мәндән балаҹадыр, алты јашында.

— Һарда галыр?

— Бибимкилдә, һәм дә бағчада...

Ејнәкли адам ушағы бир дә диггәтлә нәзәрдән кечирди, көксүнү өтүрүб ағыр-ағыр узаглашды. Башыны ашағы әјмишди, хәјала гапылмышды.

Бир нечә саатдан сонра гонаглар колхоз сәдри илә бирликдә ушаг бағчасына кәлдиләр. Балаҹалар нәғмә охујурдулар. Чалғы јох иди. Јарашыглы бир гыз олан тәрбијәчи гонаглары көрүб, сәсини кәсди, ушаглар да она бахыб сусдулар.

Ејнәкли адам:

— Охујун, охујун... — дејә онлары руһландырмаға чалышды.

Ушаглар јенә гатма-гарышыг, пәракәндә бир һалда мелодијаны тәһриф едә-едә охудулар. Онларын һејрәтлә, марагла парлајан балаҹа көзләри гонаглара дикилмишди. Ејнәкли адам әтрафа көз кәздирди:

— Пианонуз јохдур? — дејә колхоз сәдриндән сорушду.

— Һеч бүтүн кәнддә јохдур.

— Ала билмәзсиниз?

— Нә данышырсыныз? О гәдәр ваҹиб ишләр вар...

Ејнәкли киши һеч нә демәди, ушаглара јахынлашыб, онларын арасында дајанмыш гарајаныз, арыг, солғун бир оғлана доғмалыгла бахды:

— Фәррухун гардашы сәнсән?!

Ушаг ҹаваб вермәди, сыхылды, башыны ашағы салды, онун јеринә тәрбијәчи дилләнди: «Бәли өзүдүр».

Гонаглар кетмәк истәјир, ејнәкли адамын гәрибә һәрәкәтләринин гуртармасыны сәбирсизликлә көзләјирдиләр. О исә јериндән тәрпәнмәдән ушаглара диггәтлә бахмағында давам едирди.

Ики-үч ајдан сонра мө'ҹүзәјә бәнзәр бир һадисә баш верди. Үстүндә гара рәнкли пиано олан бир јүк машыны кәндә јахынлашды. Бүтүн кәнд бөјүклү-кичикли онун тамашасына чыхды. Машын ушаг бағчасынын гаршысында дајанды. Пиано јерә ендирилди вә бағчаја гојулду. Һамыны бир суал дүшүндүрүрдү:

— Пианону ким көндәриб?

— О ејнәкли киши.

— О, кимдир ахы?..

— Үзејир Һаҹыбәјов! — дејә кәнд мүәллими бирдән дилләнди.

Бу хәбәр кәндә јајылды, бүтүн кәнд Үзејир Һаҹыбәјову севирди. Пианону кәтирәнләр Фәррух адлы бир ушағы да ахтарырдылар. Ејнәкли киши, јә'ни инди бүтүн кәндин таныдығы Үзејир Һаҹыбәјов онун үчүн, гардашы үчүн пал-палтар вә башга һәдијјәләр дә көндәрмишди. Машын кәнддән чыхыб кедәндән сонра да бу барәдәки сөһбәт кәсилмәди, башга кәндләрә дә јајылды.

...Мән Үзејир Һаҹыбәјовун һәјатыны өјрәндикдә онун мүһарибәдән сонракы илк илдә дағ кәндинә кетдијинә һаггында һеч бир сәнәд тапмадым. Јахын гоһумларындан, достларындан вә танышларындан сорушдум, онлардан да мүсбәт ҹаваб ала билмәдим. Бу јахынларда исә һәмин дағ кәндиндә колхоз сәдри вәзифәсиндә чалышан Фәррухла көрүшдүм. Мүһарибәнин тәрәтдији еһтијаҹлар ичиндә бөјүјән, балаҹа, арыг Фәррух инди уча бојлу, сағлам, гәшәнк кејинмиш, сачлары чаллашмыш, гарајаныз бир адам олмушду. Нә мәгсәдлә кәлдијими сөјләдим. Һадисәни дәрһал хатырлады:

— Ушаг вахты киминлә көрүшдүјүмү билмәмишәм... — деди. — Буну сонра өјрәнмишәм. Үзејир Һаҹыбәјов нә јахшы инсанмыш! Онун мәнә бахан көзләрини һәлә дә унутмамышам...

Мән шүбһәми дедикдә Фәррух гәтијјәтлә, инамла күкрәди:

— Јох, јох, Үзејир иди, мән буна әминәм. Үзејир иди, Үзејир... Сонра шәклини дә көрдүм... Үзејир иди.

Ондан ајрылдыгдан сонра дүшүнүрдүм. Үзејир Һаҹыбәјов халг арасында даһи бәстәкар кими севилирди. Һәм дә бөјүк үрәкли, хејирхаһ бир инсан кими дә халгын гәлбиндә јашајырды. Одур ки, кәнд бағчасына пиано көндәрән адамын Үзејир Һаҹыбәјов олдуғуна мәндә дә шүбһә галмады.

Тофиг МАҺМУД.